

НАЦИОНАЛНА ЕЛЕКТРИЧЕСКА КОМПАНИЯ ЕАД

1000 София, ул. "Веслец" № 5, тел. (02) 9263636, факс: (02) 987 25 50, www.nek.bg

Д О К Л А Д

за състоянието на системите за финансово управление и контрол за 2024 г.

в „Национална електрическа компания“ ЕАД

Докладът е изготвен в съответствие с изискванията на чл. 5 от Наредбата за формата, съдържанието, сроковете, реда и начина за представяне на информацията (обн. ДВ, бр. 76 от 27.09.2019 г.), във връзка с чл. 8, ал. 1 от Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор.

I. Общо състояние на системите за финансово управление и контрол.

1 Общо положение

Финансовото управление и контрол в публичния сектор е цялостен процес, интегриран в дейността на организацията и се осъществява и от ръководството и служителите ѝ.

Съгласно чл. 13, ал. 2 и ал. 3 от Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор (ЗФУКПС), контролните дейности трябва да са адекватни и разходите за осъществяването им не трябва да превишават очакваните от тях ползи и следва да се прилагат на всички нива в организацията и на всички етапи при постигането на целите.

1.1 Статут на „Националната електрическа компания“ ЕАД

„Национална електрическа компания“ ЕАД (НЕК ЕАД) е еднолично акционерно дружество, действащо в съответствие с разпоредбите на Търговския закон и другите нормативни актове на Република България. Собственик на капитала на НЕК ЕАД е „Български енергиен холдинг“ ЕАД (БЕХ ЕАД).

1.2 Седалище и адрес на управление

Седалището на дружеството е в Република България, град София и адрес на управление: гр. София, район „Оборище“, ул. „Триадица“ 8.

1.3 Органи за управление на дружеството

НЕК ЕАД се управлява по едностепенната система за управление със следните органи за управление:

- Едноличен собственик на капитала
- Съвет на директорите.

1.4 Предмет на дейност на компанията

- Производство на електрическа енергия;
- Централизираны покупки и продажби на електрическа енергия;
- Снабдяване с електрическа енергия на потребителите, присъединени към преносната мрежа, които не са сменили своя доставчик;
- Внос и износ на електрическа енергия;
- Строителна и ремонтна дейност в областта на електропроизводството;
- Инвестиционна дейност;

- Внедряване и популяризиране на енергийната ефективност при производство на енергия.

1.5 Лицензионна дейност

Дружеството изпълнява своите дейности в обхвата на следните лицензии, издадени от Комисията за енергийно и водно регулиране:

Издадени лицензии от Комисия за енергийно и водно регулиране	
Номер	Прегмет
№ Л-408-17/01.07.2013г.	Доставка на електрическа енергия от доставчик от последна инстанция, допълнена с права и задължения за дейността „Координатор на специална балансираща група“
№ Л-147-13/17.12.2004г.	Обществена доставка на електрическа енергия, допълнена с права и задължения за дейността „Координатор на специална балансираща група“
№ Л-073-01/14.02.2001г.	Производство на електрическа енергия от ВЕЦ и ПАВЕЦ
№ Л-230-15/04.06.2007г.	Търговия с електрическа енергия, допълнена с права и задължения за дейността „Координатор на стандартна балансираща група“

2 Система за финансово управление и контрол

Системата за финансово управление и контрол в НЕК ЕАД включва всички дейности, свързани с управление на рисковете, управление и контрола на финансовата дейност. Тя е процесно ориентирана и структурирана в пет основни елемента:

- Контролна среда;
- Оценка и управление на риска;
- Контролни дейности;
- Информация и комуникация;
- Мониторинг.

Системата за финансово управление и контрол обхваща всички дейности в НЕК ЕАД на основата на принципите за доброто финансово управление и прозрачност, като въвежда в действие политики и процедури за осъществяване на процесите по управление на рисковете и контрол с цел постигане на разумна увереност, че целите на Компанията в областта на финансовото управление и контрол ще бъдат постигнати в очакваните параметри.

В НЕК ЕАД действат сертифицирани системи за управление по стандартите БДС ISO 9001:2015, БДС ISO 14001:2015 и БДС ISO 45001:2018. Интегрираната система за управление (ИСУ) е с обхват „Изграждане и въвеждане в експлоатация на ВЕЦ, ПАВЕЦ и ХТС. Стопанисване на ХТС. Производство на електроенергия от ВЕЦ и ПАВЕЦ. Обществена доставка на електрическа енергия. Търговия с електрическа енергия и координатор на стандартна балансираща група. Доставка на електроенергия от доставчик от последна инстанция и координатор на специална балансираща група. Извеждане от експлоатация на ХТС, ВЕЦ и ПАВЕЦ“.

Всички бизнес процеси на компанията са регламентирани и документирани.

Финансовото управление и контрол в НЕК ЕАД се осъществява чрез спазване на следните принципи:

Добро финансово управление е изискването средствата да се управляват и разходват икономично, ефикасно и ефективно, съобразно целите на организацията. Доброто финансово управление е основният принцип на ръководството на компанията. Чрез него се цели ефективно оползотворяване на човешките ресурси, финансовите средства и оптимизиране на дейностите до степен, която гарантира постигане на поставените цели. Ръководният екип на НЕК ЕАД притежава необходимите познания за движението на финансовите потоци в компанията и уменията за ориентация в практическите ситуации на формирането и използването на приходите в дружеството.

Законосъобразното управление е основен принцип в упражняваната от мен дейност на ръководител. Във всички свои действия, насочени към постигане на целите на компанията, спазвам и се ръководя от действащите нормативни актове. Това означава, че установената система за финансово управление и контрол осигурява спазване на приложимото законодателство, изпълнение на вътрешните правила, наредби, инструкции и заповеди, както и изпълнение и съблюдаване на поетите договорни задължения.

Прозрачност е следващият принцип, който гарантира доброто финансово управление на НЕК ЕАД. Той е основният фактор за обществено доверие и сигурност при използване на средствата. Прозрачността налага всяко управленско решение да бъде разбрано от служителите на всички нива в компанията с цел точно и своевременно изпълнение на техните задължения и отчитане на постигнатото, като едновременно с това ръководството представя пред обществеността достоверна информация за осъществяваната дейност.

3 Контролна среда

Контролната среда е основополагащият компонент и фундамент на финансовото управление и контрол в НЕК ЕАД. Тя определя климата в дружеството и оказва влияние върху отношението на ръководството и служителите към финансовото управление и контрола. Отговорност на ръководителите е да създадат и развият такава контролна среда в организацията, която да допринесе за постигане на целите и да изгради позитивно отношение на служителите към финансовото управление и контрол. Факторите, които оказват влияние върху контролната среда са:

- Личен морал и професионална етика;
- Управленска философия и стил на работа;
- Организационна структура;
- Политика по управление на човешките ресурси;
- Компетентност на персонала.

3.1 Личен морал и професионална етика

Ръководителите и служителите на НЕК ЕАД се ръководят от личната почтеност и професионалната етика при вземането на решения и осъществяване на дейността си.

В НЕК ЕАД е приет и се прилага „Етичен кодекс“, който по своята същност полага рамката, в която работят всички служители, както и ценностите, които те трябва да пазят.

Етичните правила определят нормите за поведение на работниците и служителите в НЕК ЕАД и имат за цел да повишат общественото доверие в техния професионализъм и морал, да определят етичните стандарти за професионалната дейност на работниците и служителите, както и да подпомогнат изграждането и укрепването идентичността на дружеството.

За всяко звено са разработени и утвърдени функционални характеристики, определящи основните функции на структурното звено, неговото структурно взаимодействие с останалата част от организационната структура на компанията.

Всички работници и служители на НЕК ЕАД са профилирани като професионална компетентност, съгласно утвърдените длъжностни характеристики на компанията.

Длъжностните характеристики са ключов инструмент за управление на изпълнението и на съответния процес, за който отговарят работниците и служителите.

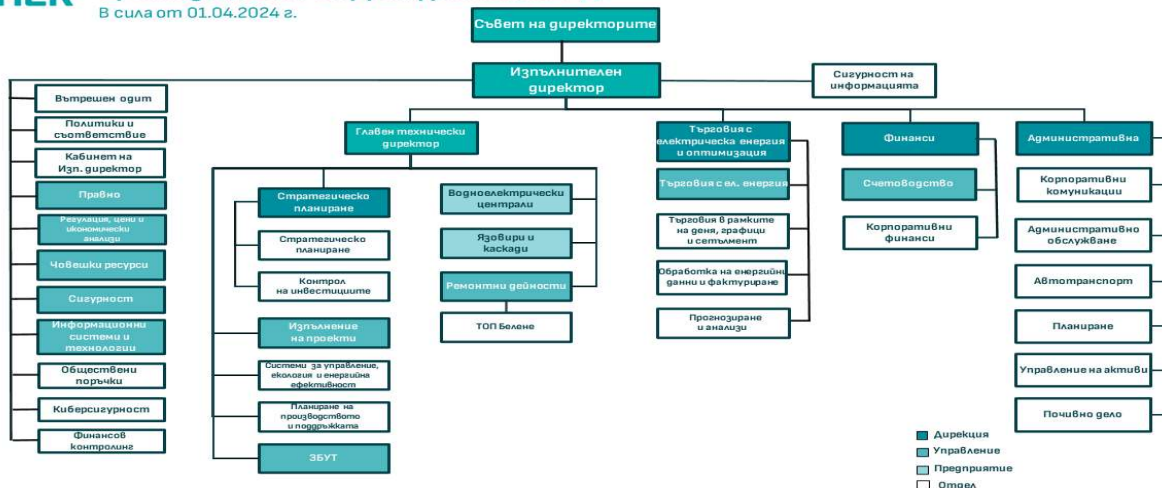
3.2 Управленска философия и стил на работа

В качеството си на Изпълнителен директор, насърчавам компетентността на персонала, етичното му поведение и контролните му функции като част от съответно управляваните процеси. Поведението ми на ръководител, като водещ пример се определя от:

- личната ми ангажираност за постигане на целите;
- подкрепата ми от звеното за вътрешен одит за извършване на независим и безпристрастен одит.
- въведени и утвърдени ясни и адекватни правила и процедури, като наблюдавам тяхното прилагане
- провеждане на редовни срещи с оперативните ръководители;
- създадени са условия за функциониране на независим вътрешен одит и финансов контролинг.

3.3 Организационна структура

Последната утвърдена и актуална организационна структура на компанията, приета с Решение на Съвета на директорите е в сила от 01.04.2024г..

Съществен елемент от контролната среда на НЕК ЕАД е съществуването на подходяща за изпълнение на целите организационна структура. Структурата на дружеството може да се определи като рамка, в която се планират, изпълняват, контролират и отчитат дейностите за постигане на определените цели. Тя е изградена по начин, който избягва дублиране на функции и липса на отговорни за определената дейност структури/служители.

В НЕК ЕАД ясно са описани функциите на структурните звена, като е създаден механизъм с организационната структура да се запознаят всички работници и служители, като по този начин се помага на служителите да разберат връзките между отделните административни звена.

Организационната структура осигурява разделение на отговорностите, йерархичност и ясни правила, права, задължения и нива на докладване, политика на делегиране на правомощия и отговорности, политики и практики по управление на човешките ресурси.

Ръководителят на управление „Човешки ресурси“ осъществява периодичен преглед на организационната структура и следи тя да бъде в съответствие с нормативните актове и вътрешните правила на компанията.

3.4 Политики по управление на човешките ресурси

В компанията се прилагат политики по управление на човешките ресурси, обхващащи подбора, назначаването, обучението, атестирането, повишаването на квалификацията, социалната програма и определяне на трудовото възнаграждение на служителите в организацията. Политиките се осигуряват чрез разработени и утвърдени:

„Правила за набиране и подбор на персонала в НЕК ЕАД“ – чрез тях е формулирана еднаква методология, която да осигури ефективност, ефикасност и пълна прозрачност на процеса по набиране и подбор на персонал в НЕК ЕАД;

„Правилник за вътрешния трудов ред в НЕК ЕАД“ – чрез правилата е постигнато подобряване на работата и трудовата дисциплина с оглед постигането на оптимални резултати в изпълнение на поставените пред дружеството цели и предотвратяване на всяка форма на дискриминация и неравносечно третиране на работниците и служителите.

3.5 Компетентност на персонала

Този фактор представлява съвкупност от знания, умения и способности за изпълнение на задълженията, произтичащи от целите на дружеството. Важен фактор за осъществяване на дейността на компанията и постигането на нейните цели е поддържане нивото на компетентността на персонала. За изпълнение на тези функции в НЕК ЕАД има утвърдени и действащи:

„Правила за обучение на персонала“ – така разработените и утвърдени правила установяват реда и условията за организиране и провеждане на обучение на работниците и служителите в НЕК ЕАД.

„Правила за професионално-практическо обучение“ – правилата регламентират реда за провеждане на професионално-практическо обучение на студенти от висшите учебни заведения в НЕК ЕАД. Чрез обхвата на правилата се осигуряват условия за провеждане на производствена практика и придобиване на ценен практически опит. Основната задача е да се запознаят теоретично подготвените студенти със спецификата и особеностите на работа в областта на енергетиката и администрацията.

3.6 Оценка и управление на риска

3.6.1. Същност и определение

Управлението на риска представлява съществена и значима управленска дейност, оказваща влияние върху реализирането на организационните цели и проекти и подпомагаща ръководителите при вземане на обосновани и рационални решения. Основен елемент в управлението на риска е и процесът за организационно и систематично оценяване и контролиране на асоциирания в организационните цели и проекти риск.

3.6.2. Фактическо положение

Управлението на риска е интегрирана част от цялостното управление на компанията. По реда на чл.12 от Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор (ЗФУКПС), ръководителите на организациите от публичния сектор отговарят за управлението на рисковете на ръководените от тях организации. НЕК ЕАД е организация от публичния сектор по смисъла на чл. 2, ал. 2, т. 9 от ЗФУКПС в качеството си на търговско дружество, чийто капитал е изцяло собственост на търговско дружество с над 50 на сто държавно участие в капитала в лицето на „БЪЛГАРСКИ ЕНЕРГИЕН ХОЛДИНГ“ ЕАД (БЕХ ЕАД).

3.6.3. Обхват на системата за управление на риска в НЕК ЕАД

В НЕК ЕАД е изградена и действа системата за управление на риска на всички нива в структурата на компанията. Системата обхваща всички лицензионни дейности на НЕК ЕАД и всички структурни звена на територията на:

- Централно управление на НЕК ЕАД (ЦУ НЕК);
- Предприятие „Язовири и Каскади“ (ПЯК);
- Предприятие „Водноелектрически централи“ на НЕК ЕАД (ПВЕЦ).

Отговорностите по управление на рисковете са определени, като йерархичното ниво в зависимост от компетенциите в компанията има следната структура:

- Изпълнителен директор;
- Съвет по управление на риска

- Структурни звена;
- Собственик на риска;
- Риск експерт;
- Служители.

3.6.4. Орган за управление на рисковете в НЕК ЕАД

В дружеството е сформиран Съвет по управление на риска (СУР) на основание чл. 9, ал. 1 от ЗФУКПС, в който участват представители на ръководителите на структурните звена в ЦУ на НЕК ЕАД и ръководителите или изпълномощени от тях лица от предприятията на компанията (ВЕЦ/ПАВЕЦ, отдел, управление, дирекция в ЦУ на НЕК, ПВЕЦ, ПЯК, ЯР и РБ).

С решение на СД на НЕК ЕАД, от 01.04.2024 г. влезе в сила нова структура на НЕК. В тази връзка беше актуализирана заповедта на изпълнителния директор за определяне на състава на Съвета по управление на риска – Заповед № ЦУ-ЗАП-1623 от 11.09.2024 г. Заседанията на СУР са регламентирани да се провеждат на всеки шест месеца и при необходимост. Определени са Председател и Заместник председател на Съвета за управление на риска в НЕК ЕАД. Съветът по управление на риска е орган на ръководството, което притежава основната отговорност за управлението на рисковете в НЕК ЕАД. Заседанията се провеждат с цел координиране на действията за управление на риска. През 2024 г. е проведено едно заседание на СУР присъствено, отнасящо се за 2024г., като резултатите са документирани в Протокол от 14.08.2024 г.. Следващото заседание с резултатите за цялата 2024 г. ще бъде извършено в началото на 2025 г.

3.6.5. Документи на системата за управление на риска

Съобразно чл. 12, ал. 3 и във връзка с чл. 12, ал. 1 и ал. 2 от ЗФУКПС и методическите документи, одобрени със Заповед № ЗМФ-184/06.03.2020 г. на Министъра на финансите, през периода действат утвърдени документи, които подпомагат структурирането и регламентирането на процесите и дейностите по управление на риска в компанията.

По т. I.8 от Протокол № 2/11.01.2022 г. на СД на НЕК ЕАД са одобрени и приети:

- Стратегия за управление на риска в „Национална електрическа компания“ ЕАД за периода 2022 – 2024 г.;
- Правила и процедури за управление на рисковете в „Национална електрическа компания“ ЕАД за периода 2022 – 2024 г.;
- Политика за управление на риска в „Национална електрическа компания“ ЕАД за периода 2022 – 2024 г.;
- Обобщен Риск регистър на „Национална електрическа компания“ ЕАД.

Посочените по горе актове са актуализирани през 2024г., както следва:

По т. I.12 от Протокол № 54/15.10.2024 г. на СД на НЕК ЕАД са одобрени и приети:

- Стратегия за управление на риска в „Национална електрическа компания“ ЕАД за периода 2024 – 2027 г.;
- Правила и процедури за управление на рисковете в „Национална електрическа компания“ ЕАД за периода 2024 – 2027 г.;
- Политика за управление на риска в „Национална електрическа компания“ ЕАД за периода 2024 – 2027 г..

➤ Обобщен Риск регистър на „Национална електрическа компания“ ЕАД.

Стратегията е съобразена с Политика по управление на риска в БЕХ ЕАД. Целта на Стратегията за управление на риска е дефиниране на процедурите и практиките, прилагани при разработване и изпълнение на стратегическите цели на дружеството. В утвърдените Политика за управление на риска и Правила и процедури за управление на рисковете, ръководството на НЕК ЕАД е поело ангажимент, процесът на управление на риска да се интегрира в процесите по управление на дружеството.

3.6.6.Регулярни прегледи на рисковете в НЕК ЕАД

Съгласно регламентите на т.4.5.3. от Правила и процедури за управление на риска, честотата на докладване от ръководителите на структурни звена в НЕК ЕАД е на 6 (шест) месеца до председателя на СУР и съответно от председателя на СУР до Изпълнителния директор на НЕК ЕАД. Документирането на регулярните прегледи на рисковете в структурните звена на НЕК ЕАД, се извършва чрез актуализация на Обобщения Риск регистър, и посредством Доклад за състоянието на отчетените и контролирани рискове (Образец №1 към Правилата и процедурите за управление на риска в НЕК ЕАД). За първото шестмесечие на 2024 г. е разработен доклад от Председателя на СУР до Изпълнителния директор на НЕК с вх. № ЦУ-26-00-2260/11.09.2024 г. за всички структури на НЕК. Годишното докладване пред ръководството на компанията ще бъде извършено през месец януари 2025 г. след оценка на рисковете за второто шестмесечие на 2024 г. На вътрешната страница на компанията се поддържа споделена директория SUR за архивиране на всички документи, предложения, доклади и протоколи от дейностите свързани с управление на рисковете в НЕК ЕАД.

3.6.7.Годишно докладване и самооценка за ефективност на системата за управление на риска

Годишното докладване е съгласно изискванията на т. 4.2 от Правила и процедури за управление на рисковете в НЕК ЕАД и се извършва с оглед осигуряване на информираност на ръководството на Дружеството, относно управлението на риска в дружеството, ефективност на системата за управление на риска и дефиниране на риск апетита на дружеството. В годишното докладване се извършва **преглед на:** процесите и структура на системата за управление на риска в НЕК ЕАД; всички остатъчни рискове със средно и високо ниво на въздействие, документирани в Обобщения Риск регистър; рисковете, които са извън контрола на НЕК ЕАД и се формулира самооценка на ефективността на системата за управление на риска в компанията. Определя се Апетит за поемане на остатъчния риск за годината. Предвид подлежащите на регулиране, съгласно Закон за енергетиката, дейности на НЕК ЕАД и регулация по отношение на цени, и лицензионни условия, апетитът за поемане на риск е определен на Предпазлив – което по скалата в т. 4.6 от Стратегията за управление на риска в НЕК ЕАД е формулиран, като: Предпочитание към безопасни бизнес практики, които предполагат ниско ниво на остатъчен риск.

3.6.8.Мониторинг на процесите по управление на риска

Със Заповед № ЗАП-59/14.02.2023 г. на Изпълнителния директор беше извършен одит от отдел „Вътрешен одит“ за „Оценка на ефективността на процесите по управление на риска и тяхното подобряване, за периода 01.01.2022 – 31.12.2022 г. В резултат на одита е предоставен Одитен доклад с Вх.№ ЦУ-05-502/20.03.2023 г. по проведен одитен ангажимент ОА-2302/У на отдел „Вътрешен одит“ в НЕК ЕАД. Направени са препоръки, за които е изготвен и се изпълнява План за действие. В изпълнение на Плана за действие в дружеството на 20.11.2024 г., беше организирано и проведено обучение на тема „Управление на риска в организациите от публичния сектор, роли и отговорности на риск-менеджмента на НЕК ЕАД“. Обучението беше практически насочено към усвояване на специфични знания и умения от членовете на Съвета по управление на риска в НЕК ЕАД и експерти свързани с процесите по управление на риска в дружеството. Обучението беше проведено от авторитетен лектор, ръководител на отдел „Методология на контрола“ в Министерството на финансите, сертифициран вътрешен одитор в публичния сектор, с повече от 20 години опит в областта на вътрешния одит и Риск-менеджър в министерство на финансите.

4 Контролни дейности

Съгласно и в изпълнение на чл. 13, ал. 1 ЗФУКПС в НЕК ЕАД са въведени контролни дейности, изразяващи се в утвърдени писмени политики и процедури, създадени да дават разумна увереност, че рисковете са ограничени в допустимите граници, определени в процеса на управление на риска.

4.1 Предварителен контрол

С въвеждането на ЗФУКПС през 2006 г. терминът „предварителен контрол“ се прецизира, тъй като предварителен контрол може да съществува в аспекти извън този за законосъобразност – например за целесъобразност, контрол на изпълнението и др.

Предварителният контрол за законосъобразност е превантивна контролна дейност, която завършва с оценка/мнение, преди вземането на решение или извършването на действията на съответните ръководители на организациите от публичния сектор.

Целта на предварителния контрол е да предостави на ръководителя (или друго длъжностно лице и/или колективен орган, отговорни за вземане на съответното решение или извършване на съответното действие) експертна и професионална оценка за съответствието на тези решения и действия с приложимото законодателство.

Във връзка с изложеното, в НЕК ЕАД е обособено самостоятелно звено по финансов контролинг на пряко подчинение на Изпълнителния директор и съгласно функционалната характеристика, отдела:

- Осъществява предварителни контролни дейности върху процесите и придружаващите ги документи и актове, завършващи с поемане на задължения, формиране на разходи и осъществяване на плащания;
- Изпълнява независима и обективна дейност, формираща в ръководството необходимата увереност за обезпечаване изпълнението и правоприлагането на действащото национално законодателство и вътрешна за дружеството нормативна база;
- Подпомага изграждането и усъвършенстването на системите за финансово управление и контрол, включващи политики и процедури, насочени към осигуряване на разумна увереност за постигане целите на организацията;

- Осъществява предварителна оценка на съответствието на процеса с нормативните външни и вътрешни актове, преди настъпване на целевото събитие;
- Идентифицира, анализира и оценява потенциалните рискове в съответния етап на контрола.

За изпълнение на функционалните характеристики на отдел „Финансов контролинг“ бяха разработени „Правила за осъществяване на предварителен контрол за законосъобразност и целесъобразност“, уреждащи реда и начина за осъществяване на предварителен контрол за законосъобразност и целесъобразност. Правилата са приети с решение на СД на НЕК ЕАД по т.1.1 от протокол № 14 от 07.04.2021г. и утвърдени от ИД на НЕК ЕАД на 08.04.2021г.

Във връзка изнесени препоръки по т. 7 от част пета „Препоръки“ в Проект на одитен доклад № 0600201223 за извършен одит на „Национална електрическа компания“ ЕАД за периода 01.01.2021г. – 31.12.2022г. от екип на Сметна палата на Република България и с цел прецизиране на начините на документирание на предварителния контрол за законосъобразност и изразяване на мнение преди извършване на плащане, със Заповед № ЦУ-ЗАП-1628 от 12.09.2024г. беше извършена редакция на част от действащите текстове в контролиран документ „Правила за осъществяване на предварителен контрол за законосъобразност и целесъобразност в НЕК ЕАД“,

Ведно с текущо осъществявания предварителен контрол преди извършване на плащания, дейностите за изпълнение от отдел „Финансов контролинг“ са свързани с осъществяване на допълнителни като обхват контроли за законосъобразност на следните действащи в НЕК ЕАД процеси:

- процеса по възлагане на обществени поръчки по ЗОП (чл. 20, ал. 1–3 от ЗОП);
- процеса по поемане на задължения при възлагане на обществени поръчки с прогнозни стойности под праговете, определени в чл. 20, ал. 4 от ЗОП (чл. 20, ал. 4);
- процеса по изпълнение на сключените договори/възлагателни писма и свързаните с тях плащания;
- извършване на плащания;
- управление на движимо и недвижимо имущество;
- разпореждане с движимо и недвижимо имущество.

4.2 Последваща оценка на изпълнението

В изпълнение на чл. 13, ал. 3, т. 5 от Закон за финансово управление и контрол в публичния сектор, в дружеството бяха разработени, утвърдени и въведени в действие със Заповед № ЦУ-ЗАП-851 от 19.06.2023г. "Правила за последващи оценки на изпълнението в НЕК ЕАД".

Правила уреждат реда и начина за осъществяване на последващи оценки на изпълнението на приключили процеси, изпълнени договори и отчетени стопански операции в НЕК ЕАД, като една от минимално изискуемите контролни дейности в организациите от публичния сектор.

Последващите оценки на изпълнението имат за цел да установяват:

Законосъобразността на реализираните действия и решения, свързани с придобиване или разходване на ресурсите на компанията;

- Нивото на постигнати резултати;

- Проблеми, пропуски и слабости, нуждаещи се от подобрене при вече приключил процес, договор или стопанска операция;
- Причини за установени грешки или нередности;
- Причини за несъответствие между придобити и разходвани ресурси на дружеството, във връзка с поставени цели и нивото на постигнатите резултати;
- Ако е приложимо, анализ на целесъобразността на предприети действия и/или взети решения;
- Предприемане на корективни действия за избягване в бъдеще на подобни пропуски и слабости.

Правилата определят служителите/длъжностните лица, които извършват дейности по последващи оценки на изпълнението.

Правилата определят и подходът за избор на процесите/договорите/стопанските операции, които ще подлежат на последващи проверки.

4.3 Оперативен контрол

4.3.1 Процес на планиране, прогнозиране и бюджетиране

През разглеждания период, този процес е реализиран, чрез актуализирана Бизнес програма за периода 2024–2028 г., и утвърдена с Протокол № 46/30.08.2024 г. на СД на НЕК ЕАД.

Прогнозата в актуализираната бизнес програма на НЕК ЕАД за периода 2024–2028 е разработена при действащата нормативна уредба, касаеща електроенергийния сектор, в съответствие с измененията в нормативната рамка и действащия пазарен модел, както и с отразяване на утвърдените от КЕВР регулирани цени за регулаторния период 2024–2025 г.

Разработената и актуализирана Бизнес програма на НЕК ЕАД за периода 2024–2028 г., приета с решение на СД на НЕК ЕАД, Протокол №46/30.08.2024 г., следва зададените макроикономически параметри, съгласно писмо на БЕХ № 02-0450/02.07.2024 год. В компанията са изготвени и утвърдени Инвестиционна и Ремонтна програми за 2024 г., (Протокол № 50 от 07.11.2023 г. на СД на НЕК ЕАД и актуализирани с Протокол № 41 от 30.07.2024 г. на СД на НЕК ЕАД) спазвайки действащите в дружеството Правила за планиране и контрол по изпълнението на ремонтни и инвестиционни програми, както и Инструкция за работа с МИС SAP по ремонтни и инвестиционни програми.

4.3.2 Процес на управление на приходите

Приходите представляват увеличение на икономическите ползи през отчетния период под формата на входящ поток или увеличение на активите, или намаление на пасивите, което води до увеличение на собствения капитал, различно от увеличенията, свързани с вноските на акционерите.

Дружеството признава приходи, когато (или като) удовлетвори задължението за изпълнение, съгласно условията на договора, като прехвърли обещаната стока или услуга на клиента. Даген актив (стока или услуга) е прехвърлен, когато (или като) клиентът получи контрол върху този актив.

В дружеството приходите са групирани в зависимост от тяхното възникване – приходи от продажба на ЕЕ, продажба на стоки и извършване на услуги, приходи от

лихви, продажба на нетекущи активи, финансови приходи, преоценка, финансираня, бизнес комбинации и други приходи.

4.3.3 Процес на управление на разходите

Разходите представляват намаляване на икономическата изгода по време на отчетния период под формата на намаляване на активите или натрупване на пасиви, което води до намаляване на собствения капитал отделно от онова, което подлежи на разпределение между собствениците на капитала.

Разходите в дружеството се признават в момента на тяхното възникване и на база принципите на начисляване и съпоставимост.

За нуждите на икономическата дейност на Дружеството разходите се групират въз основа на различни признаци – критерии, детайлно описани в счетоводната политика на НЕК ЕАД.

Преди извършване на разхода се упражнява предварителен контрол, чрез проверка на документи и действия, свързани с извършването на разхода.

4.3.4 Разделно счетоводство

Предвид изискванията на чл. 37 от ЗЕ в НЕК ЕАД се води отделна счетоводна отчетност за:

- всяка дейност, за която компанията притежава лицензи издадена от КЕВР;
- всяко предприятие от структурата на НЕК ЕАД;
- дейностите при регулирани и свободно договорени цени.
- нерегулирана дейност (почивно дело)

Правилата, по които се води разделното счетоводство, включително активите за целите на ценообразуването, както и формата и съдържанието на счетоводните отчети за регулаторни цели са определени от КЕВР. Всяка година на компанията се провежда независим финансов одит, като одиторските доклади се представят в КЕВР.

4.3.5 Процедури по разрешаване, одобряване и оторизиране на правомощия

Процедурите по разрешаване се отнасят до вземане на решения от оправомощените лица, в резултат на което настъпват определени последващи събития за дружеството.

Одобрението е понятие, свързано с утвърждаването на транзакции (заверката), данни или документи, с което се приключват или валидират процеси, действия, предложения и/или последици от тях.

Оторизирането се изразява в регулиране извършването на операции и дейности само от определени лица, които действат в рамките на своите правомощия.

Служителите действат съобразно нарежданията и в границите, установени от ръководителя на дружеството или законодателството.

4.3.6 Разделяне на отговорностите

Отговорностите са разделени по начин, който не позволява един служител едновременно да има отговорност по одобряване (разрешаване), изпълнение, осчетоводяване и контрол. С този принцип се минимизират рисковете от грешки, нередности и нарушения, и тяхното не разкриване. Правилата за осъществяване на предварителен контрол за законосъобразност и целесъобразност са разработени, отчитайки този принцип.

4.3.7 Процедури за пълно, вярно, точно и своевременно осчетоводяване на всички операции

Тези процедури са въведени в утвърдената счетоводна политика на НЕК ЕАД, която е в съответствие със Закона за счетоводството, Международни счетоводни стандарти и индивидуалния сметкоплан.

4.3.7.1 Честно представяне на информацията (пълно и вярно)

Чрез общите принципи, заложи в Счетоводната политика на дружеството се гарантира честното представяне, изискващо вярно и достоверно представяне на ефектите от сделките, другите събития или условия в съответствие с определенията и критериите за признаване на активи, пасиви, приходи и разходи.

Дружеството изрично оповестява в пояснителните приложения към годишните си финансови отчети, че те са изготвени в съответствие с изискванията на Международните стандарти за финансово отчитане, приети за прилагане от ЕК.

Ако възникнат причини, Дружеството да се отклони от изискването на Стандарт или Разяснение, Дружеството е длъжно да оповести, че финансовият отчет представя честно финансовото състояние, финансовите резултати от дейността и паричните потоци на дружеството и че то е спазило приложимите МСФО, освен направеното отклонение от даденото изискване, за да се постигне честно представяне. Дружеството оповестява Стандарта или Разяснението, от които се е отклонило, причината и финансовото влияние на отклонението за всеки представен период върху всяка статия на финансовите отчети, което би било отчетено при спазване на изискването.

4.3.7.2 Текущо (своевременно) начисляване

Дружеството изготвя финансовите си отчети, с изключение на отчета за паричните потоци, на база на принципа на начисляването, като активи, пасиви, приходи и разходи се признават в момента, в който отговарят на дефинициите и критериите за признаването им като такива.

4.3.7.3 Изисквания при съставяне на счетоводни документи

Дружеството осъществява счетоводно отчитане на основата на документална обосновааност на стопанските операции и факти, като спазва изискванията за съставяне на документите съгласно действащото законодателство.

Поправки и добавки в първичните счетоводни документи не се разрешават. Погрешно съставени първични счетоводни документи се анулират и се съставят нови.

Лицата съставили и подписали счетоводните документи и техническите информационни носители носят отговорност за достоверността на информацията в тях.

4.3.8 Управление на активи, собственост на дружеството

В компанията са утвърдени и действат „Правила за управление и разпореждане със собствеността на „Национална електрическа компания“ ЕАД. Чрез точното и правилно прилагане, Правилата уреждат условията и реда за разпореждане и управление на недвижими имоти и движими вещи, собственост на дружеството. С цел повишаване ефективността на процесите, Правилата бяха актуализирани през 2024г.

Контролът върху актив (стока или услуга) се отнася до способността да се ръководи използването на актива и да се получат по същество всички останали ползи от него.

Контролът включва способността за предотвратяване на това други дружества да ръководят използването на актива и получаването на ползи от него. Ползите от един актив са евентуалните парични потоци (постъпления или икономии на изходящи парични потоци)

4.4 Система за двоен подпис

Поемането на всяко финансово задължение (сключването на договор, заповед за назначаване, заповед за командироване и т.н.) и извършването на плащане (платежно нареждане, разходен касов ордер и т.н.) се извършва след задължително полагане на два подписа, а именно: подпис на лицето, отговорно за счетоводните записвания и от Изпълнителния директор или лицето, отговорно за изпълнението на приходите и разходите, т.е. оторизирано да нарежда плащания от името на дружеството. С това се гарантира, че лицето, отговорно за счетоводните записвания, е информирано за предстоящото поемане на задължение или плащане и ще извърши правилните счетоводни операции.

4.5 Контрол по изпълнение на процеса по обществени поръчки

Като адекватен отговор на настъпилите промени в процесите по възлагане на обществени поръчки, НЕК ЕАД разработи нови правила за „Управление цикъла на обществени поръчки“. Същите имат за цел да оптимизират планирането, организацията на провеждането на обществени поръчки и контрол по изпълнение на дейностите при възлагането им в „Национална електрическа компания“ ЕАД.

Чрез тези свои действия, дружеството цели:

- повишаване ефективността при разходване на средствата;
- осигуряване спазване на действащото законодателство;
- създаване на ред в случаите, за които липсва нормативна уредба;
- създаване на условия за публичност и прозрачност в дейността по планиране, провеждане и възлагане на обществени поръчки.

Действащата в компанията „Инструкция за изготвяне на технически спецификации за обществени поръчки“ определят отговорностите за изготвяне на технически спецификации за обществени поръчки за строителство, доставки или услуги. Чрез тази инструкция се осигурява закупуването на стоки, услуги и СМР, които да съответстват като минимум на изискванията на стандартите на системите за управление.

С цел ефективно и ефикасно изпълнение на сключените договори след проведени обществени поръчки, в дружеството е въведен в действие контролиран документа с идентификационен номер 00.ДСТ.ИН.03 „Инструкция за управление на сключени договори за възлагане на обществени поръчки и рамкови споразумения“

4.6 Осигуряване на компетентност на персонала

Компетентността на персонала се изразява в съвкупност от знания, умения и способности за изпълнение на задълженията, произтичащи от целите на дружеството. Важен фактор за осъществяване на дейността на компанията и постигането на нейните цели е поддържане нивото на компетентността на персонала. За изпълнение на тези функции в НЕК ЕАД има утвърдени и действащи:

„Правила за обучение на персонала“ – така разработените и утвърдени правила установяват реда и условията за организиране и провеждане на обучение на работниците и служителите в НЕК ЕАД.

„Правила за професионално-практическо обучение“ – правилата регламентират реда за провеждане на професионално-практическо обучение на студенти от висшите учебни заведения в НЕК ЕАД. Чрез обхвата на правилата се осигуряват условия за провеждане на производствена практика и придобиване на ценен практически опит. Основната задача е да се запознаят теоретично подготвените студенти със спецификата и особеностите на работа в областта на енергетиката и администрацията.

4.7 Анतिकорупционни процедури

В компанията са разработени Правила на "Национална електрическа компания" ЕАД за регистриране и работа по сигналите за корупция, нередности, измами и злоупотреби и/или конфликт на интереси и за защита на лицата подали такива сигнали. Правилата са утвърдени от ИД на НЕК ЕАД на 26.04.2022г.

Цитираните по-горе Правила са отменени и със Заповед № ЦУ-ЗАП-1901 от 08.12.2023 за утвърждаване на ВЪТРЕШНИ ПРАВИЛА ЗА ЗАЩИТА НА ЛИЦАТА, ПОДАВАЩИ СИГНАЛИ ИЛИ ПУБЛИЧНО ОПОВЕСТЯВАЩИ ИНФОРМАЦИЯ ЗА НАРУШЕНИЯ, изд. 0, изм. 0 са въведени в действия нови такива.

Със заповед е назначена комисия за работа с молби, жалби, сигнали и предложения на физически и юридически лица. Въведена е процедура за регистриране и работа по сигнали за корупция, нередности, измами и злоупотреби и/или конфликт на интереси и за защита на лицата, подали такива.

На интернет портала на компанията, възможности за подаване на сигнали за корупция са създадени чрез публично достъпна контактна форма в раздел Контакти – Сигнали и жалби.

Писмени сигнали жалби могат да бъдат подавани от гражданите и заинтересовани лица чрез следните информационни канали:

Писмени сигнали и жалби:

signali@nek.bg;

Антикорупция:

signalikorupcia@nek.bg

+359 2 9263 702; +359 2 9263 597;

чрез деловодството на дружеството и по поща

5 Информация и комуникация

5.1 Информация

Информацията е съвкупността от данни относно събитията, които имат значение за осъществяване на дейността на компанията. Информацията е необходима на всички нива на дейност в организацията.

Отчитайки изключителната важност и значение на административните процеси и свързаните с тях управление на документи, в НЕК ЕАД е внедрена електронна деловодна система, осигуряваща незабавност на информационен поток до съответните работници и служители.

С директна връзка към изображенията на документите, потребителят взаимодейства едновременно както със съдържанието на документа, така и с атрибутите и други данни свързани с него в контекста на цялостния работен поток.

Средствата за поставяне на задачи с конкретни изпълнители и срокове и проследяването на тяхното изпълнение гарантират спазването на нормативните срокове и до голяма степен улесняват контрола на ръководството над цялостната работа на компанията.

5.2 Комуникация

Комуникацията е двупосочно движение на информацията в права и обратна посока по всички информационни канали в НЕК ЕАД, както по хоризонтала, така и по вертикала. Нейната цел е да повиши осведомеността и така да подпомогне постигането на целите на компанията. Комуникацията има важна роля в управлението и контрола на дейностите в дружеството.

В НЕК ЕАД се използват всички познати канали на комуникация както по отношение на вътрешната за дружеството такава, така и по отношение на комуникацията с външни за компанията лица и организации.

В компанията действат утвърдени *Правила за обмен на информация и документооборот в НЕК ЕАД*, които уреждат писмения обмен на информация между дружеството и външни организации и вътрешния обмен на информация чрез управление на документооборота.

Чрез въвеждането на тези правила се създаде унифицирано и качествено извършване на дейностите, физическото запазване на документите, съдържащи обмен на информация и защита от посегателства, както и тяхното класиране и класифициране по подходящ начин удобен за употреба. Правилата обхващат всички дейности по управление на документооборота, а именно вида и начина на оформяне на документите, организацията на документооборота, основните правила за съставяне на документи, тяхното приемане, регистрация, разпределение, насочване и отчет, движение и обработка на документите, контрола по спазване на срокове за изпълнение на възложени задачи, текущото им съхранение и предаване им в архив на НЕК ЕАД. В дружеството има внедрен и се поддържа текущо „Регистър на контролираните документи“.

6 Мониторинг

Мониторингът, съгласно чл. 15 ЗФУКПС, е цялостен преглед на дейността на организацията, който има за цел да предостави увереност, че контролните дейности функционират според предназначението си и остават ефективни във времето.

Системата за мониторинг включва текущо наблюдение, самооценка и вътрешен одит. Мониторингът е цялостен преглед на дейността, с който се цели да се оцени състоянието на вътрешния контрол и ръководството да получи увереност, че контролните дейности функционират според предназначението си и остават ефективни във времето. Текущото наблюдение се извършва в хода на нормалните повтарящи се дейности в дружеството, т.е. непрекъснато в реално време.

В структурата на дружеството има обособено самостоятелно звено – отдел „Вътрешен одит“ с утвърдени численост, функционална и длъжностни характеристики. Извършеният мониторинг на процеси и дейности от вътрешния одит се отчита в Годишен доклад за дейността на вътрешния одит, изготвен на основание чл. 40, ал. 1 от Закона за вътрешния одит в публичния сектор (ЗВОПС) и съдържа обобщена информация за дейността по вътрешен одит, осъществявана в НЕК ЕАД от отдел „Вътрешен одит“. Дейността по вътрешен одит през 2024 г. се осъществи в съответствие с изискванията на ЗВОПС, Международни стандарти за професионална практика по вътрешен одит, Етичен кодекс на вътрешните одитори,

Утвърдената методология от министъра на финансите и Статута на отдел „Вътрешен одит“ в НЕК ЕАД. Констатираните слабости и дадените препоръки от страна на вътрешния одит се довеждат до знанието на лицата за предприемане на коригиращи действия и докладване на резултатите от тях. От одитираните звена се изготвя план за действие за приетите препоръки, който се утвърждава от Изпълнителния директор на НЕК ЕАД. Изпълнението на приетите препоръки от одитираната структура се проследява месец декември. Създадена е система за мониторинг на препоръки, по този начин се поставя акцент на добавената стойност в резултат от дейността по вътрешен одит и полза за дружеството.

II. Области на финансовото управление и контрол, в които са предприети действия, насочени към развитие и подобрене.

Ръководството положи усилия в областта на подобряване управлението и контрола на процеса по обществени поръчки. С изцяло новите правила за управление цикъла на обществени поръчки в дружество, с цел повишаване на ефективността при разходване на средствата, осигуряване спазване на действащото законодателство, създаване на ред в случаите, за които липсва нормативна уредба, създаване на условия за публичност и прозрачност в дейността по планиране, провеждане и възлагане на обществени поръчки.

III. Области на финансовото управление и контрол, които се нуждаят от развитие и подобрене.

Области, които се нуждаят от развитие през 2025 г., и в които ръководството си е поставило за цел да повиши ефективността на финансово управление и контрол са следните:

1. Изпълнение на показателите от оперативен план по лицензионните дейности.

Повишаване ефективността при изпълнение на годишните цели, свързани с изпълнение на производствените програми на компанията.

2. Системи и правила за достъп до активите и информацията.

Актуализиране на действащите актове след преглед и при необходимост, с цел оптимизиране на процеса и повишаване на ефективността.

3. Последващи оценки на изпълнението

Предприемане на действия за повишаване ефективността при прилагане на действащи правила, политики и процедури, обхващащи процесите за последващите оценки на изпълнението.

С изпълнение на мерките от настоящия раздел на доклада планирани по т. 1, т. 2 и т. 3 ще се повиши ефективността на съществуващата система за финансово управление и контрол в НЕК ЕАД, което ще се отрази на самооценката за бъдещи периоди в частта наблюдение и периодично оценяване.

IV. Източници на информацията, използвана за изготвяне на доклада.

Източниците на информация, използвани за изготвянето на доклада са резултатите от извършената самооценка по въпросника и годишния доклад от всички структури/

звена/отдели, това са заповеди за утвърждаване и актуализиране на Вътрешни правила, правилници, процедури, инструкции и други в НЕК ЕАД. Одитни доклади от приключили одитни ангажменти от дейността на отдел „Вътрешен одит“, обхващайки функционирането, адекватността, ефикасността и ефикасността на системите за финансово управление и контрол в НЕК ЕАД, както и доклади от приключили проверки от страна на отдел „Вътрешен одит“ на БЕХ ЕАД.

V. Допълнителна част.

Констатираното състояние на финансовото управление и контрол в одитираните структури на НЕК ЕАД позволява то да бъде оценено като **много добро (3,88)**.

Финансовото управление и контрол в организацията се осъществява чрез системи, включващи политики, процедури и дейности, въведени от ръководството на НЕК ЕАД с цел да се осигури разумна увереност, че целите на организацията са постигнати чрез: съответствие със законодателството; договорите и вътрешни нормативни актове при осъществяване на управленската и административната дейност; икономичността, ефективността, ефикасността на дейностите; опазване на активите; опазване на информацията; предотвратяване и разкриване на измами и нередности, както и предприемане на последващи действия, чрез въвеждане на последващи оценки за изпълнението.

В НЕК ЕАД е внедрен и функционира ефективен процес по управление на риска. Процеса е в съответствие с изискванията на Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор и Указанията за управление на риска в НЕК ЕАД.

24.1.2025 г.

X МГ

Signed by: MARTIN IVANOV GEORGIEV

МАРТИН ГЕОРГИЕВ

**ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР НА
„НАЦИОНАЛНА ЕЛЕКТРИЧЕСКА КОМПАНИЯ“ ЕАД**